

Báo chí gọi đó là thái độ “sống chết mặc bay”.

▫ Hình: photos.com

Câu chuyện liên quan đến cái chết của bé Duy t Duy t (Yue Yue) ở Trung Quốc được truyền bá khá rộng rãi ở Việt Nam.

Đó cũng là một điếu u hay: Nó khiến nhiều người giật mình nhìn lại chính mình. Trung Quốc thì thế; còn Việt Nam thì sao?

Câu truyện hình như không lý gì đáng vui cho lắm: Việt Nam, căn bệnh vô cảm cũng tràn lan khắp nơi.

Chuyện xảy qua vài bài báo về sự vô cảm Việt Nam vào cuối tháng 10 vừa qua, chúng ta cũng thấy có vô số ví dụ.

Cũng tại nạn giao thông và người bị thương ngay giữa đường và cũng hàng chục hay hàng trăm người đi đường nhìn, không ai ra tay cứu giúp. Cách đây hai năm, Thủ Đức có một thanh niên bị xe tải tông, cán nát nửa người. Anh kêu cứu, nhưng không người chung quanh đi đến trợ giúp báo tin giúp cho gia đình. Không ai có phận gì.

Sau đó, anh chết. Mọi đây, vào ngày 7 tháng 10, một chiếc “xe điên” do một bác sĩ lái tông hai người đi đường khác, khiên 2 người chết và 17 người khác bị thương. Nhiều người không nhìn không cứu mà còn xông vào hô cứu, cướp ví tiền và trang của các nạn nhân. Có nạn nhân bị chết nhưng mãi đến ba ngày sau gia đình mới biết.

Lý do: toàn bộ túi xách gồm tiền bạc và giấy tờ tùy thân của anh đã bị cướp mất nên bệnh viện không thể biết chết là ai và đâu để liên lạc với gia đình. Báo chí gọi đó là hàng “kỳ hô cứu máu lạnh”.

Đó là chuyện ở Sài Gòn. Hà Nội cũng thế. Ngày 23 tháng 7, hai cha con anh Nguyễn Công Vinh bị cướp móc ví tiền và đánh đập ngay trên xe buýt. Chàng hàng trăm người chung quanh đi đường nhìn. Chàng đi đường nhìn. Không ai có phận gì. Báo chí gọi đó là thái độ “sợ ng chết máu bay”.

Thái độ “sợ ng chết máu bay” và “máu lạnh” như thế cũng xuất hiện nhan nhản trong các bệnh viện, nơi bác sĩ và y tá, theo truyền thống, vốn thường được ví như “tổ mẫu”.

Các “tổ mẫu” hiện nay thì theo một nguyên tắc rất đơn giản: Tiền thì trộm, chừa bệnh sau. Mà tiền thì qua nhiều chuyện lắm. Muốn khám bệnh? – Tiền thì! Muốn có giấy đăng ký bệnh trong bệnh viện? – Tiền thì! Muốn thay ra giấy đăng ký mỗi ngày? Tiền thì! Muốn chích thuốc? – Tiền thì!

Måy tháng våa qua, ß Cà Mau, dân chúng phßn nß vå vißc cß Dßng Thß Thu Huyßn (16 tußi) bß thßng nßm bßt tßnh ngoßi đßng vß đßc đßa vßo bßnh vißn cßp cßu. Câu đßu tißn bßc sĩ hßi là: Có tißn không? Nhßng ngß i chß Huyßn vßo bßnh vißn đßu không có tißn. Mßi đßn khi thân nhân cßa Huyßn bißt tin, chßy đßn bßnh vißn, làm gißy tß cam kßt trß tißn xong, các bßc sĩ mßi bßt đßu ngß đßn bßnh nhân. Tuy nhiên lúc ßy đß quá mußn. Måy tißng sau, cß gái mßi 16 tußi đßu ßy chßt.

Tßt cß nhßng chuyßn våa kß, thßt ra, không mßi. Cách đßy måy nßm, các trang mßng xã hßi tßi Vißt Nam tßng tung lên đßn phim ngßn cßnh mßt sß nß sinh nhßo đßn đßnh đßp tàn nhßn mßt nß sinh khác.

Đßu khißn ngß i xem kinh ngßc đßn sßng sß không phßi chß là cßnh bßo đßng mà là thái đß đßng đßng cßa các nß sinh khác chung quanh. Các em cũng chß đßng nhìn. Không có phßn ßng gßi cß. Hoàn toàn đßng đßng. Rßi mßt bßc ßnh khác, chßp cßnh bß chßng trßi kßngß i con dßu vßt ra đßng. Cß nßm nhß mßt con thú, qußn qußi, đßu đßn. Ngay gißa đßng. Mßi ngß i, tß hàng xóm đßn công an, cũng đßu đßng đßng.

Hàng xóm đßng đßng. Công an đßng đßng. Ngay gißi lßnh đßo cũng đßng đßng trß c nß i khß cßa đßng bào.

Đßn hình nhßt là chuyßn, cũng cách đßy måy nßm, Hà Nßi bßng pßt nghißm trßng. Có đßn måy chßc ngß i chßt hoßc do bß đßn gißt hoßc do bß nßc cußn trôi. Hàng ngàn gia đßnh lâm vßo cßnh khó khăn, thßm chí, không có cß thßc phßm đß ăn.

Ông Phßm Quang Nghß, bí thß Thành ßy Hà Nßi, không nhßng không làm gßi mà còn lên tißng trách dân là quen thói ß i, không bißt chß đßng tß cßu mình. Lúc ßy (năm 2008), nhißu ngß i, trên các trang mßng xã hßi, lên tißng mßng ông Nghß là vô cßm.

Sß vô cßm cßa gißi lßnh đßo Vißt Nam đß đßc nhißu ngß i ß Vißt Nam nói đßn. Hàng chßc ngàn ngß i Vißt Nam lao đßng xußt khßu ß nßc ngoßi bß bßc lßt, thßm chí, bß đßnh đßp tàn nhßn ß?

Ai lên tiếng thì lên tiếng, giỏi lãnh đạo vẫn im lặng, xem đó như không phải việc của mình.

Hàng chục ngàn cô gái Việt Nam bị bán ra nước ngoài làm điếm ?

Chính quyền vẫn im lặng.

Người dân Việt Nam bị “tàu l” đe dọa, tấn công, cướp bóc, giết hại ? Ai lên án “tàu l” thì lên án, hãy vẫn im lặng. Ai đau xót thì đau xót, hãy vẫn im lặng. Không có dấu hiệu gì chứng tỏ có sự đồng cảm giữa lãnh đạo và những kẻ đau mà dân chúng đang gánh chịu.

Mà đâu phải bây giờ mới có sự vô cảm này. Những cuốn phim tài liệu “Chuyến t” của đạo diễn Trần Văn Thủy cách đây mấy chục năm.

Máy quay phim cứ quét đi quét lại những sự đời khắp nơi: Trong khi cán bộ thì đi xe xịn, bị cướp xuồng có người mua, gót giày bị cướp trên những chiếc thuyền sang trọng thì các bộ phận xe, hàng ngày người ta chen chúc xô lấn nhau mua vé, dành cho chiếc ghế ngồi trên những chiếc xe đò cũ kỹ, chật chội, hôi thối.

Trong khi mặt sự người có tiền và có quyền ăn uống phê thì trên những phố bao nhiêu người nghèo đói, ốm yếu, quật quào. Có chút thương cảm nào không? – Không.

Cái gọi là “t” chỉ là một giới cách xa với dù ở đâu người ta cũng nói đến đạo đức cách mạng, đến khu vực “mình vì người và người vì mình”, đến câu thơ của Tố Hữu “*Có gì đẹp trên đời hơn thế / Người vì người sống đời yêu nhau*”.

Nhìn vẫn thấy một cách bao quát, người dân chúng đến với lãnh đạo, thì hiện tại đến quá khứ, như vậy, chúng ta sẽ thấy ngay những cách lý giải của mặt sự nhà giáo dục và tâm lý học trên báo chí Việt Nam về tình trạng vô cảm là không chính xác.

Nói chung, họ nêu lên hai lý do chính: Một là sự “yếu kém của các công nghệ chức năng”, ví dụ: “Như trong vụ tai nạn, nếu các công nghệ chất sát, dân phòng dập ngay thì làm gì có chuyện hồi cứu.” Hai là do sự “không học công nghệ”. Sự không học công nghệ y xuất phát từ hai nguyên nhân chính.

Thứ nhất là do “tốc độ đô thị hóa ngày một nhanh, lối sống theo kiểu ‘đèn nhà ai nhà sáng’, hàng xóm sát vách cũng không biết mặt nhau; đi cùng với nó là sự phân hóa giàu nghèo, sự lên ngôi của chủ nghĩa vật chất, tính vụ lợi, khi nào mới nghĩ đến chăm chăm lo cho hạnh phúc của bản thân hoặc gia đình mình.”

Thứ hai là “Nhưng vì tham nhũng, hối lộ, tiêu cực của một bộ phận quan chức nơi này nơi kia cũng khiến người dân càng mất lòng tin vào công đồng. Rồi ngay cả trong ngành giáo dục cũng có những tiêu cực học giờ, bán giờ, tiền sĩ giờ... nên người dân không còn biết đầu tư niềm tin vào đâu.”

Trong hai nguyên nhân trên nên “không học công nghệ” và do đó sự vô công nêu trên, có vẻ như người quản lý trung tâm trung vào nguyên nhân thứ nhất như họ nói. Họ xem sự vô công như một hậu quả không thể tránh khỏi của sự phát triển. Mà ngay chính ở Trung Quốc, trong các cuộc thảo luận liên quan đến bé Yue Yue và rã cũng vậy. Người quản lý cũng đã đi cho quá trình hiện đại hóa và đô thị hóa.

Tuy nhiên, nếu theo cách nhìn và cách giải thích như vậy thì nguyên nhân nào càng phát triển bao nhiêu thì càng trở nên vô công bấy nhiêu.

Liệu cách nhìn như vậy có đúng không?